



BILANCOVÁNÍ 15 LET NETRADIČNÍ STUDENTSKÉ KONFERENCE

Na českých i slovenských vysokých školách má dlouhodobou tradici SVOČ – studentská vědecká a odborná činnost a s ní spjaté vědecké konference studentů pregraduálního studia. Se vznikem nové podoby postgraduální vědecké přípravy – doktorského studia – se začaly pořádat vědecké konference také pro doktorandy a některé z nich mají i mezinárodní charakter.

Pro tyto konference jsou obvyklé dvě formy: 1. soutěžní, kdy porota vyslechne všechny referáty a nakonec vyhlásí nejlepší práce; jejich řešitele pořádající instituce odmění; 2. nesoutěžní, kdy účastníci referují o výsledcích své dosavadní vědecké práce a v rámci odborné diskuse dostávají zpětnou vazbu od přítomných odborníků i od svých vrstevníků o přednostech a slabínách své práce.

Kromě těchto dvou tradičních forem existují i formy další. Jednou z nich je netradiční konference, která nese název *Studentské fórum*. Vznikla v roce 1997 v Bratislavě z iniciativy A. Wiegerové a zpočátku byla určena jak vysokoškolákům, tak i talentovaným středoškolákům. Později se soustředila jen na vysokoškoláky a úspěšně funguje: má za sebou už patnáctý ročník. Nikdy neprobíhala ve školských prostorech fakult nebo v komerčních konferenčních areálech, ale vždy v zajímavých a kulturně cenných lokalitách. První ročníky se uskutečnily v zařízení pro děti a mládež Juventa v Bratislavě, další dva na zámku

v Mojmírovcích u Nitry a pak v rekreačním zařízení v Modre - Harmónii. Od 10. ročníku Studentské fórum probíhá na Moravě, v příjemném prostředí konferenčního hotelu Akademie ve Velkých Bílovicích.

V čem je její specifikum? Jde o nesoutěžní konferenci, která se koná v dvouletém intervalu. Obsahuje jak prvky tradiční konference (přihlášení účastníci referují o výsledcích své dosavadní vědecké práce), ale také prvky další, které rozvedeme níže. Je primárně určena studentům magisterského a doktorského studia, kteří studují učitelství všech stupňů škol, pedagogiku či příbuzné obory. Jde spíše o komornější akci, neboť samotný počet referujících studentů nebývá velký. Za oněch 15 let se pohyboval od počátečních 7 až k 60 studentům.

Studenti mohou prezentovat své výzkumy v různých fázích vývoje – od představení koncepce svého výzkumného projektu přes plánované metody sběru dat až po referování o finálních výsledcích a jejich interpretaci. Netradiční konference se účastní odborníci z humanitních disciplín, někteří vedoucí studentských kvalifikačních prací i někteří školitelé disertačních prací. Na tuto konferenci přijíždějí od jejího počátku účastníci z České i Slovenské republiky.

Ke specifčnosti Studentského fóra patří, že plné znění referátů musí zájemci o vystoupení poslat organizátorům dopředu, a to v podobě výzkumného článku.



Organizátoři vyberou vhodné oponenty, ti vypracují své hodnotící stanovisko a organizátoři je studentům s předstihem pošlou; student má tedy možnost se na odbornou diskusi předem připravit. Obvykle nejde o posudek v tradičním slova smyslu, ale o vyjádření odborníkovy představy o tom, jako by se mohl daný výzkum zlepšit. Referování o tématu a následná diskuse probíhá v tematických sekcích, takže se do debaty nezapojují jen referující a oponenti, ale také ostatní účastníci, tj. další studenti, přítomní odborníci. Na diskusi je vyhrazen dostatek času, takže mladí účastníci se mj. učí diskutovat, argumentovat. V průběhu debaty mezi studenty a oponenty se často generují další nápady a možné přístupy, které obohacují nejen referujícího studenta, ale i ostatní přítomné.

Součástí netradiční konference bývají úvodní rozsáhlejší referáty zvaných odborníků z humanitních disciplín, které účastníkům poskytují přehled o určitém tématu. Buď jde o téma relativně nové, nebo téma teoreticky či metodologicky zajímavé. Další organizační formou jsou workshopy, v nichž si zájemci nacvičují nebo rozvíjejí některé dovednosti, které jsou pro vědecko-výzkumnou činnost potřebné. Zbývá i prostor na individuální konzultace s přítomnými specialisty, kdy má student možnost probrat některé své problémy s výzkumnou prací, jež nechtěl otevřít ve veřejné diskusi.

V počátečním období nebylo na fakultách připravujících učitele doktorské studium systematicky řízeno. Přednášky a semináře byly fakultami organizovány spíše nepravidelně. Metodologické litera-

tury bylo v devadesátých letech 20. století relativně málo – např. Průchova učebnice vyšla v roce 1995, Pelikánova v roce 1998 a učebnice *Základy kvalitativního výzkumu* od Strausse a Corbinové (ve vynikajícím překladu St. Ježka, v té době ještě studenta magisterského studia psychologie) vyšla v roce 1999. Kvalitativní metodologie v česko-slovenském prostoru ještě bojovala o svoje místo v pedagogickém výzkumu. Študentské fórum tehdy do jisté míry kompenzovalo nedostatek metodologických publikací na domácím trhu.

Třežbaže Študentské fórum bylo a je určeno především studentům, zisk z něho mají rovněž přítomní vysokoškolští učitelé. Účastí na netradiční konferenci získávají přehled o některých řešených tématech, o odborném růstu studentů, o jejich teoretických a metodologických obtížích. Študentské fórum odhaluje i slabiny na straně fakult a kateder. Občas se totiž vyjevuje skutečnost, o níž se na vysokých školách příliš nemluví: diplomové, ba i disertační práce vede někdy učitel, který nemá s řešeným tématem sám dostatečné věcné a/nebo metodologické zkušenosti a studentovi není schopen dobře poradit. Teprve na konferenci se pak hledá cesta, jak danou kvalifikační práci v takovém případě zlepšit, ale také cesta, jak má student složitou situaci vůči svému vedoucímu diplomaticky a lidsky řešit.

Z každého ročníku konference organizátoři vydávají sborník vybraných referátů. Podíváme-li se do 15 vyšlých sborníků z let 1997–2015, zjistíme, že bylo publikováno celkem 191 příspěvků od 208 autorů (některé texty totiž měly – zejména v prvních



ročnících – dva až čtyři autory). Publikovány byly pouze ty příspěvky, které prošly úspěšně recenzním řízením. Z toho plyne, že přednesených příspěvků bylo mnohem více.

Dosavadní ohlédnutí za 15 ročníky Študentského fóra mělo spíše neosobní ráz. Avšak určitý typ konference, který se ob dva roky opakuje, vytváří určité psychosociální klima, přitahuje určitý typ lidí a zakládá svébytnou tradici. To je i případ Študentského fóra. Oněch 15 konferenčních setkání utvářeli určití lidé. Pokud je seřadíme abecedně, dostáváme se k tomuto seznamu: prof. H. Lukášová, doc. T. Janík, prof. I. Lukšík, doc. J. Majerčíková, doc. P. Novotný, prof. P. Ondejkovič, prof. J. Plichtová, prof. M. Pol, prof. B. Pupala, doc. P. Urbánek, doc. J. Poláková-Vašátková, doc. A. Wiegerová a oba autoři tohoto textu. Mimořádné postavení mezi nimi měla a má doc. A. Wiegerová. Byla iniciátorkou a hlavní organizátorkou všech 15 netradičních konferencí. Je to žena s výbornými organizačními schopnostmi a tvořivými nápady. Dokázala řešit a vyřešit mnohé složité a náhle se vynořující překážky, ať už finanční, personální či organizační.

Netradiční konference se však koná pro konkrétní adresáty, tj. studenty pregraduálního a postgraduálního studentského studia. Za zmiňované období jich konferencí prošly stovky a spoluvytvářeli její podobu. Současně však byli – byť někdy krátce – konferenčními aktivitami

inspirováni nebo i utvářeni. Mnozí z nich byli tenkrát nadějnými doktorandy. Dnes jsou z nich renomovaní odborníci, kteří formují podobu současné české a slovenské pedagogiky. Zmíňme alespoň ty nejvýznamnější. Jsou to v abecedním pořadí: doc. PhDr. T. Čech, Ph.D. (Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci), Mgr. M. Filagová, Ph.D. (Pedagogická fakulta Trnavské univerzity v Trnavě), PhDr. D. Greger, Ph.D. (Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze), doc. PhDr. Š. Chudý, Ph.D. (Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci), doc. PhDr. T. Janík, Ph.D. (Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity v Brně), doc. PaedDr. O. Kačšák, Ph.D. (Pedagogická fakulta Trnavské univerzity v Trnavě), doc. PaedDr. J. Majerčíková, Ph.D. (Fakulta humanitních studií Univerzity T. Bati ve Zlíně), doc. PhDr. Z. Petrová, Ph.D. (Pedagogická fakulta Trnavské univerzity v Trnavě), Mgr. R. Švaříček, Ph.D. (Filozofická fakulta Masarykovy univerzity v Brně), doc. Mgr. J. Poláková-Vašátková, Ph.D. (Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci), Doc. Mgr. et Mgr. K. Vlčková, Ph.D. (Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity v Brně). V současné době už vychovávají své vlastní doktorandy a mnozí z nich je posílají referovat na Študentské fórum. Tím se vlastně kruh uzavírá a užitečná mezigenerační štafeta pokračuje; to nás, postarší odborníky, těší.

Peter Gavora, Jiří Mareš